

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za vse leto gl. 2 kr. 40.
 „ „ „ polu leta „ 1 „ 20.
 „ „ „ črt „ — „ 70.

Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne trispodne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
 7 „ „ 2 krat
 6 „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošte, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvedere pri g. Bertolinu.

V okolici: Na Občini v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Bar-koli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sancin M. Magdalen z g. J. Ježu Naročnina naj se pošilja sv. Ivanu št. 424, pisma in dopisi vrednistvu v Skorkoli št. 84. Udje pol. dr. „Edinost“ kateri mesečno redno plačujejo, dobivajo list brezplačno na dom.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Znameniti § 19, tržaški Slovenci in magistrat.

V vseh slovanskih deželah, vzlasti pri nas po Slovenskem se potezamo za narodno pravico, posebno od kar nam je na papirju znameniti člen 19 državnih osnovnih postav za narodno krmilo. Po vseh slovenskih pokrajinah je ta člen veliko borb napravil, da se ustreže potrebam slovenskega naroda v javnem življenji i tu i tam nekoliko koristil, vendar je le redka prikazen, da so ga nekateri uradi iz ljubezni i dobre volje spolnovali.

Čudne pojme ima o njem tržaški magistrat; kedar gre za laščino, takrat se bije in razbija nanj, kakor na veliki boben; kedar se pa sklicuje Slovenec nanj, takrat pa nijma nobene veljave. Pisatelju teh vrstic se je pri plačevanju nekega davka celo reklo, ko se je skliceval nanj, da ima omenjeni člen le po Kranjskem, Štajerskem i. t. d. veljavo, tu v Trstu pa nikakor ne, kakor da ne bi veljale vsej državi dane postavbe tudi za Trst, ne posrednje državno mesto.

Tržaški magistrat noče ničesa o drugem narodnosti znati, nego v laškej, vse druge so zunaj kitajskega zidu dobro in hermetično zaprte. Da to ne bode moglo vedno tako ostati, tega so prepričani mestni naši očetje, vendar pa zavirajo in se protivijo vsemu, vse pod klop mečejo, kar dohaja iz okolice, če se le tiče narodne pravice.

Tržaški magistrat je bil pred nekaj leti celo tako oduren, da ni jemal nobenega slovenskega dopisa, pa bivši tajnik rojanske čitalnice ga je primoral, da je vendar le moral z visokega stola stopiti in po svojem slugi objaviti, da slovenski jemlje uže, le slovenskih pisem nikakor neče izdajati. Časi so menda za vselej pretekli, ko je okolica v nevednosti spala in molčala na vse krivice, katere so se delale našej narodnosti: to naj si zapomnijo naši mestni očetje.

Da je začel posebno, kar obstoji v okolici politično društvo „Edinost“, z debelim kladivom § 19 na železna magistratova vrata razbijati, to čutijo dobro magistratovi uradniki, katerim so začeli bolj pogostoma slovenski spisi v roke dohajati, ki jih bolj odlični okoličani tija pošiljajo. Ker nijma magistrat slovenščine zmožnih uradnikov, treba mu je neprilичnega prestavljal-

ca, da jim prevaja v laščino slovenske spise. Vemo, da se hudnejo, vemo, da se jim nopenja žila na čelu, da se slovenskega spisa bolj bojé, nego peklenskih vrat, da jim predsedajo okoličani, čitalnice in pol. društ. „Edinost“ ki so to nepotrebno stvar pouzročili, ker prej uekimi leti se ni nobeden za to brigal; ali kaj to nam mari; mi zahtevamo postavno in naravno pravico i nikakor ne odnehamo, dokler vse i cele v popolnej meri ne dobodemo.

Okoličani! bodimo vedno doslednji in značajni, ne upogibajmo vrata pred magistratom, ne smemo se bati, da se mu zamerimo z slovenskimi spisi, to bi ne bilo pošteno od nas. Magistrat kakor urad mora izvrševati vse, kar spada v njegovo področje, če je tudi v slovenskem jeziku, pišimo vsi vse po slovenski, saj plačujemo zato vsako leto ogromno davka, kateri nam še od leta do leta z raznimi dokladami povekšujejo.

Ker pa mi vse davke pošteno plačujemo, imamo tudi naravno pravico nekaj tirjati; ena izmed najpravičnejših tirjatev je pa ta, da z nami v domačem jeziku občuje. Ne bodimo tedaj nemarni in strašljivi, tirjajmo vse v materinem jeziku, katerega dobro umejemo sami, da nam ne bo trebalo hoditi okrog iskat tolmačev, katere moramo še plačevati. Pošiljajmo magistratu in vsakemu drugemu uradu le v slovenskem jeziku vse prošnje in druge dopise, ter tirjajmo tudi rešitve v slovenščini na vse vloge in dopise. Jemljimo v bran § 19, katerega je poterdilo njegovo veličanstvo, nij se nam treba bati, da nijma veljave, ker nij spoštovan in praktično v dejanje vpeljan, krivi smo tudi sami tega, ker smo se premalo brigali; da pa bode vprihodnje bolje, treba nam je le železne volje. Tržaški magistrat si bo moral kmalo priskrbeti uradnikov, kateri bodo zmožni slovenščine v govoru in pisavi, kajti dela jim ne bo manjkalo. O tem bodemo še večkrat govorili.

NARODNI DOM.

Velika potreba primerne dvorane za zbirališče okoličanov in sploh Slovencev v Trstu nas vedno bolj spodbada k zidanju narodnega doma. Da mi Slovenci zbirališčem v velikem številu nimamo pripravnega pro-

stora, niti v okolici niti v mestu, to nam pričajo pretesne dvorane bivajočih čitalnic v mestu in v Rojanu. To pa je velika ovira narodnemu razvitku. V laških glediščih nij pravega mesta nam, in poleg tega se nam stavijo tudi taki pogoji, da se jim brez velike lastne škode ne moremo udajati! Sami okoličani se tudi ne moremo vspešno za narodne pravice bojevati, ako nam izobraženi in premožni Slovenci v mestu odtegujejo duševno in materialno podporo. Po slabih svojih močeh smo si osnovali politično društvo in list „Edinost“ nadejaje se, da nam bodo v pomoč prav tisti, ki se zdaj nam odtezajo i nam celo nasprotujejo. Občni zbor društva „Edinosti“ je sklenil, da se napravi, ako bode mogoče, veselica v korist pribeglih Hercegovincev, vendar pa se čujejo glasovi, da od društva osnovana veselica ne bi imela vspeha. Mi ne vidimo nobenega vzroka, zakaj ne bi vspeha bilo, če imamo le dobro voljo. Je li tedaj pametno v takem delu društvo zavirati? Nikakor ne! Kdor koli se je kaj pečal z političnim našim društvom, mora, ako je pravičen, pritrditi, da je uže v prvem letu mnogo koristilo našej okolici v duševnih in materialnih zadevah, in da bode vprihodnje še več, tega ne more nobeden dvomiti, če le več moči nase potegne. Da se pa to zgodi, treba pred vsem, da se znebimo vsake sebičnosti, samovoljnosti, častilakomnosti, ter se v obilici oklenimo „Edinosti“ ker v edinosti je moč.

Velika podpora našim nameram bil bi narodni dom. To resnico spoznavši smo sklenili izvoliti poseben odbor izmed umnih, pravičnih, izobraženih in premožnih narodnjakov, katerega naloga bode napraviti društvo na delnice (akcije) za zidanje narodnega doma v Trstu. Ker je v okolici in mestu veliko premožnih narodnjakov, lahko bi se napravilo veliko poslopje, vendar je pametnejše, da začnemo z manjšim, ker majhno lahko zraste; veliko pa laže propade. Po našem načrtu bi bila hiša (narodni dom) dolga 9 sežnjev; široka 6½ sežnjev; visoka 4½ sežnjev. Pri tleh bi bile spredaj dve veliki sobi, ena za restavracije, druga za kavano, zadaj pa lepa kuhinja in klet, na sredi lepe stopnice i. t. d.

V prvem nadstropji spredaj bi bila prostorna dvorana: dolga 8.º 2' stop. 0"; široka 3.º 3' 0"; visoka 2.º 3' 0"; zadaj bi bila pisarna, krčmarjevo stanovanje i. t. d.

Upamo, da zemljišče nam cenó proda nekaj gospod, naš rojak, prav blizu mesta (Bagni russi), ker tam je središče okolici ter bi pripravno bilo tudi meščanom. Zidališče bi stalo okoli 8000 gld.; zemljišče za hišo in vrt pa 2000 gld., tedaj skupaj 10,000 gld. kateri bi se prav lahko složili s tem, da se izda 400 delnic (akcij) po 25 gld.; neprimožni bi lahko plačevali delnice v obrocih po 2 gld. na mesec. Da se delo prav lahko precej začne, panudili so nam nekteri vneti rodoljubi na delnice dati vse potrebno kamenje, drugi pa druge potrebe za zidanje; dolg bi se jim malo po malo povračal, kakor bi se stekal denar od prodanih delnic. In prav zdaj je temu primerin čas, ker je zlo malo dela; s tem bi tudi nekoliko pomagali delalcem, kateri bi poleg tega še iz narodne ljubezni ceneje delali. Da ne bi nihče dvomil o veljavi delnic, dokler se bo hiša zidala, podpisal bi premožni odbor za garancijo 10,000 gld. kavcije. Hiša bi od najema restavracije in kavane donasala 300 gld. na leto. Ta denar bi se rabil zato, da se list „Edinost“ vsak teden lahko izdaje; delničarji bi za obresti od delnic (25 gld.) dobivali tednik brezplačno na dom; tako bi imeli lepe obresti in bi veliko prepomogli k izobraženju in blagostanju okoličanov in sploh vsega naroda.

Ta velevažna hiša bi pravi Tergesteo bila tržaškim in okoliškim Slovencem, zbirali bi se v njej vedno, posebno v nedeljah k branju, koristnim pogovorom i. t. d. Politično društvo bi v njej zborovalo; čitalnice bi svoje veselice in besede v prostorni dvorani napravljale, s kratka: ona bi bila prav dom narodnega izobraževanja, duša, katera bi oživljala, jačila in krepila ves naš narod, trdna bran vsem sovražnim napadom.

Upamo, da se rojanska čitalnica gotovo zлага z našo namero, i da nam tudi mestna čitalnica prikima.

Rojaki! le volje nam je treba, pa se še letos odpre narodni dom, zadnja trdnjava na slovenskej Adriji, v čast, veselje in korist našemu narodu.

Dopisi.

Iz tržaške okolice, 17 februarja.

Draga „Edinost“! Vem, da ne odrešiš prostorčka pričujočemu dopisu, obsegajočemu okolice potrebo in pritožbo, izvirajočo iz turške vlade. Moj namen je denes nekoliko spregovoriti o cerkvenem orgljanju. Ne vstraši se, ljuba „Edinost“, češ, take reči so izključene iz mojega programa; nečem ti pisati o vérskih resnicah, temveč o reči, ki zadeva nas davke plačujoče okoličane. Zmotnjave v orgljanju nam je prinesla nova doba, zato naj jo le drugi hvalijo, jaz je ne bodem. Naš magistrat postavlja učitelje po okolici brez ozira na to, znajo li orgljati ali ne; zato je v nekterih krajih pomanjkanje orgljavcev, med tem, ko sta v drugih krajih tude po dva vkup. To ni prav. Res, da daje magistrat v onih krajih, kder učitelj ni orgljanja zmožen, župniji po 120 gld.

na leto za organista, ali za tako plačo je težko dobiti koga, zlasti ako je daleč od mesta, ker vsak prevede, da samo s tisto mastno plačo nihče živeti ne more. Sicer pa so orgljanja zmožni učitelji primorani opravljati to službo, za katero dobivajo po 60 gld. na leto — ne vemo zakaj le polovico od unih — ali kako so dolžni? — Da ob nedeljah in praznikih po dvakrat orgljajo, enkrat predpoldnem in pa popoldne; vsaj pravijo dotični gospodje, da je tako pisano v njihovih dekretih in mi jim radi verjamemo. Od tod pa prihajajo razne neprilichnosti, zlasti kder sta po dva duhovna in se učitelj kot organist drži ostro magistratnega ukaza. Po tem ločim učitelje-orgljavce v tri vrste. Nekteri, in te hočem najprej in s pohvalo imenovati, orgljajo pri vseh župnih ali farnih opravilih in podučujejo pevce ter ne zahtevajo za to posebnega plačila in so zadovoljni s tem, kar jim ljudje prostovoljno dajo. Drugi orgljajo sicer tudi (pa vendar ne pri vseh farnih opravilih) in uče petje, pa zahtevajo za vsako majhno delo tudi posebno plačilo, bodisi iz cerkvene blagajnice, ali od ljudstva, ali od pevcev. Drugi pa, kakor so že nekteri pokazali — in to je tretja vrsta — nečejo družega delati, nego orgljati po dvakrat ob nedeljah in praznikih, naj pevci pojó, kar znajo in kar hočejo. To tudi ni prav. Ni prav, da je magistrat tako omejil orgljanje v cerkvi, kar nas nekako spominja na jožefinizem, ter vse drugo prepustil volji organistov, ker to moti cerkveni red in dela nevoljo med ljudstvom, katero mora vrhi drugih davkov še posebne plačevati, ali pa gledati, kako orglje pri nekterih cerkvenih opravilih, n. pr. pri prvi maši, pri blagoslovu ob sobotah zvečer, pri zornicah v adventu in šmarnicah, žalujejo.

Moja misel bi bila ta: Naj bi magistrat vse učitelje odvezal orgljarske službe in naj bi zato dajal župnim uradom primérne zneske za orgljavce. Orgljarske službe naj bi se potem razpisovale in oddajale najsposobnišim, bodisi učiteljem ali drugim. S tem bi orgljarske službe postale neodvisne od magistrata, orgljavci pa bi za tisto plačilo morali orgljati pri vseh farnih cerkvenih opravilih in učiti cerkveno petje. Tako bi bile vse dosedanje neprilichnosti odstranjene, ljudstvo bi bilo zadovoljno in tudi učiteljem, ki bi radi orgljali, bilo bi s tem ustrezno, ker bi dobivali večje plačilo od zdaj, kar jim tudi iz srca želimo in voščimo; tisti pa, ki orgljati ne morejo, bili bi prisiljene dolžnosti odvezani. Sicer pa mislimo, da se ne bi nobeden, ki je orgljanja zmožen, temu odtegoval, saj je to častna služba in da odkritosrčno govorimo, naši okoličani učitelja, ki orgljati ne zna ali neče, malo obrajtajo. — Ali ne bi moglo tudi naše politično društvo kaj storiti o tej zadevi?

Iz Materije v Istri 20. februarja.

(Nove šole). — Pet novih učilnic. — Dne 18. t. m. je prejelo naše krajno šolsko svetovalstvo z Voloskega naznanilo, da je tamošnje okraj. š. svetovalstvo odobrilo predlog Materijskega kraj. š. svetovalstva: naj

se ustanovi h krati 5 novih narodnih učilnic v Materijski županovini, v kateri imamo že 2 narodni učilni brez spomenutih 5. V Brezovici in Materiji sta že učitelja, v Vodicah, Slivji, Markušinah, na Golcu in Tatrah pa stoprv bode dakle 7 učilen v 1 županovini.

V Škofji Loki na nemčurske mlade lune dan.

Volitev občinskega zastopa je po vseh slovenskih pokrajinah naj važnejše opravilo našega naroda. V Loki so bile prav zdaj naj živahnejše volitve, kajti napenjale so se nemčurske žabe v blatnih lužah na vse kriplice, da predró z svojimi kandidati.

V dveh razredih je zmogla narodna stranka; v prvem razredu pa, kder bi morali Ločani pokazati, da so dika občinstvu, bilo je to prav narobe. Meni kakor narodnemu popotniku, nij se čuditi, ako volitev malo preresetam in mislin, da mi nihče ne vzame za zlo, ako z vevnico malo na veter stopim, da smeti in zruja v eno in isto vrečo ne spravim.

Pisana Loka je prav za prav kmečko mesto, toraj narodno, če tudi so se nekateri „Pechhuberji“ in „Deutschtümleerji“ *) naselili v to prijazno mesto, saj tudi „reptilje“ in druga golazen rada na prijetne travnike prihaja vživat sončno gorkoto. Ločani so vsi kmetje, ker vsak polje obdeluje, naj bo bogataš ali siromak; kmetištvo redi slehernega, razen pičlih oseb male obrtnije.

Občno spoštovani župan g. Mohar je doslej jako umno in izvrstvo županoval, kajti zastopal je častno loško mesto in se potezal v vsakej priliki za občinsko blagostanje. Narodnjaki, pokažite tedaj, da je pisana Loka res narodna in izvolite si zopet moža za svojega zastopnika, kateri je na tem častnem mestu popolnem sposoben. Da pa svet pozna nasprotno stranko v Loki, pogleda naj v blato, kder se mrčesi valjajo in se smrad zbira. Neko, na duhu bolno, revče se je povaljalo te dni dobro v ljubljanskem blatu, stresalo na desno in levo gnoj, pa ostalo samo v gnoji in oblatilo svojo na duhu bolno tovaršijo. Znano je, da je ljubljanski „blat“ iz pokradenih koščkov pruso-in turkofilskih listov sestavljen.

Iz tega blata se je neko reptilje izrilo in brcalo, da so se ga skoraj ragljajoče žabe bale. Vendar vse to brčanje nič nij pomaglo; Škofja loka nikdar več tako ne pade, da bi prusjakom pripravljala pot.

Otroci, kateri imajo kravji zvonec v roki, napravljajo velikokrat veliko šuma, časi se radi bahajo, da so zvonci zlati, ker so nekoliko rumeni, pa ko se jim oči odpro, vidijo zmoto; enaki so nekateri loški mladci, kateri so še le včeraj lesenega konja jahali, danes pa že hočejo biti prvi libe-

*) Zdi se nam, da je vaša loška „nemčurska svojád“ zmedena krama, katero bi težko kedo v denar spravil; ta zmedena krama naj gre na turško, v Loki je zanjo prezdrav zrak. Loških kapitalistov, ki hočejo zapovedovati in županovati po Bismarkovej volji, pride „Diogenes“ na sredpostno sredo z lučjo iskat, morda jih najde na Kamnitniku, kjer babo žagajo.

ralci; žabe so, pa hočejo biti voli, ali to nij smešno? Še mokri za ušesi, pa hočejo biti liberalci, politikarji! Hodite žabam góst!
(Narodni popotnik).

V Trstu, 23 februarja.

Ker je okolica volila v državni zbor vnetega domačina za svojega poslanca, to od dne do dne lepše sad rodi, ker on kot okoličan tudi res skrbi za svoje volilce. Potezal se je lani za ubogega kmeta ter govoril, da se kmetiško stanovanje ne sme z davkom obkladati, ker ga rabi le za svojo potrebo in ne vleče najemnine od njega. G. Nabergoj je dokazal, da je sol predraga, da je kmetu, kar je odpravljena živinska sol, prirastlo dosti več troškov, ker mora navadno sol živini kupovati, grajal je tudi gospodarstvu v solinah, ker so več tisoč centov soli v morje nazaj vrgli, ne pa, da bi jo ceneji prodali i. t. d.

16. februarja t. l. pa je dokazaval, kako po krivici okolica, katere vasi so po dve in tri ure od Trsta oddaljene, morajo enaki vžitinski davek plačevati, kakor Trst. Vrli naš državni poslanec je govoril takole:

„Jaz sem si izprosil besedo k temu odstavku, ker ta namerava, da način sedanjega izterjavanja tega davka (od mesa) v Trstu tudi v prihodnje še obstoji, pri tem izterjavanju pak je mnogo napačnostij.

Gledé skupnega užitninskega davka, torej tudi gledé davka za meso, računa se teritorium ali tržaška okolica tudi k Trstu, akoprem ona obseza 22 katastralnih vasij, tako imenovane kontrade in vile, in čeravno so posamezne vasi po tri ure in nekatere celo štiri ure oddaljene od Trsta, n. pr. Skedenj in sv. Križ. Naklada se za vse te vasi ravno taka tarifa, katero plačuje mesto Trst po postavnih določbah. Nij mi skoro treba omeniti, da je ta tarifa veliko višja, nego ona, katera bi pripadala, ako bi se smatrala one vasi za to, kar so v resnici. Izterjevalno okrožje užitninskega davka je zmirom jednako obmestju kacega mesta. To je gotovo nekaj neuslišanega in žalostna ironija, če tri ure od mesta oddaljena vas, katera je ločena od mesta še po rekah, hribih in s celo pokrajino, ako se smatra taka kot k mestu spadajoč del. Kako more, kako sme teh 22 vasij tržaškega teritorija svojo lastnost od pravih vasij po deželi, kar tudi so, žrtvovati, da bi figurirale kot mesto Trst?

To je abstrakcija in sicer le iz slališča volov, katera ima pa za kmetске občine žalosten nasledek, da morajo jako visok, da, nedosegljiv davek plačevati, ter so vsled tega prisiljene, da malo živine pokoljejo ter mesa ne uživajo. Prosim, gospodje, ne mislite, da pretiram. V kraji, kjer jaz stanujem, v Proseku, mora se plačati, ako kdo pobije vola 12 gld., reci dvanajst goldinarjev užitninskega davka in nasledek tega je, da v tem kraji na 400 do 500 komadov zaklane živine spada komaj 1 vol.

Od najslabše krave meso plačevalo se je preteklo leto po 32 in 36 kr. funt, tedaj

po tej ceni, kakor na Dunaji najboljše volovsko meso, in to vse le zavoljo visokega mesnega daca.

Kje ostaje potem, gospoda moja, v našej ustavi tako slavljena ravnopravnost! Za res, parlament ne sme take napravičnosti in nejednakosti dopuščati, ker kako se to vjema, da mora ubogo kmetško ljudstvo ravno tak davek plačevati, kot najbogatejša mesta.

V rezultatu vsega tega opomnim, da po postavnem načrtu, kateri je nam predložen, spadajo in spadati morajo vasi po deželi zmirom v III. tarifni razred, akoravno znaša prebivalstvo več ko 10.000 ljudi.

Jaz silim tedaj na to, da se to uporabljenje tarifnega razreda imenovanim 22 vasem ne odteguje in priporočam sledečo prenaradbo § 17, odstavka 3. v zadnjem stavku:

„Za tržaško ozemlje, ki pod določbe sedanje postave spada, sme finančno oskrbnitvo izterjavanje mesnega davka le na tak način izvrševati, da se 22 katastralnih občin tržaške okolice (kontrade, vile) uvrste kot kmetске občine, v tretji tarifni razred.“

(Vladni zastopnik dr. Fiedinger je govoril proti, rekoč naj se to vladi prepusti. Na to je Nabergoj odgovoril:) Izpeljave vladnega zastopnika, gospoda, ne morejo nikogar prepričati, ker on notoričnih fakt ne more tajiti, da je tržaška okolica štiri ure od mesta oddaljena in da je tedaj kakor „dežela“, ali na kmetih. Tudi je vsejedno, če okolica spada k tržaški občini, jaz pravim, da je to vsejedno, ker imajo občinski okraji samo politični in administrativni pomen, mej tem ko so davkarski okraji užitninskega davka samosvojni in vedno navezani le na lokalno razprostiranje mesta. Okolica je in ostane kmetški okraj, in bila bi največja kvivica, logična in fizična neumnost, ako bi se smatrala kot zvezano mesto. Jaz priporočam tedaj svoj predlog visokej zbornici v sprejem in prosim, da našo okolico nikakor drugače ne jemljete v račun, kakor druge dežele naše monarhije in ne rabite za njo ne jednako samovoljno in nepravilno mero.“

(Znano je, da je državni zbor vsled tega Nabergojev predlog sprejel, kar bode, kadar še gospodska zbornica postavio o mesnem davku potrdi, velika olajša za tržaško okolico.)

Politični pregled.

Državni zbor se razide v malo dneh. Kako malo mari je ljudstvu za ta zbor, to se je očitno razodevalo, ker se je malo o njem govorilo. Vse drugače je to v drugih ustavnih državah, n. pr. na Angleškem, kder je vsakdo ves vnet za delovanje državnega zbora. Da naša ljudstva tako malo važnost dajo parlamentu, temn se nij čuditi, ker je on bolj orodje vladi, nego popolnem samostojin faktor.

I'oji v Hercegovini in Bosni so nekaj prenehali, ali kmalo se vnovič in hujše vnemó. Andrašijeva nota, turške prenadbe in obečanja so ostale brez vspeha. Ustaši so

vse zavrgli in odgovorili, da meča ne odložé, dokler ne bodo svobodni. Srbija mora napovedati Turčiji vojno, ako neče, da se vname revolucija; Črnagora je zavrgla vse turške ponudbe i ne ostaje jej družega, nego vojna na Turka. — Avstrija je poslednji čas zaprla meje proti Hrcegovini i Bosni, poslala veliko vojakov v te kraje; ona razorožuje i domu pošilja mladeniče, ki hité na bojišče, ker misli s tem vstajo zadušiti. Mi smo tega menjenja, da se jako vára i da bi najbolje bilo, ako pušča dogodbam naravni svoj tek, ker s tacim počenjanjem izgubi vse sočutje pri vseh Slovanih i kdo vé, če se iz tega ne porodi velika vojna, katera bi lahko Avstrijo popolnem vničila.

Nesrečne dogodbe preteklih lét bi morale zmodriti voditelje naše državne politike, kako nevarno je mešati se brez potrebe v take in enake zadeve. Bismark gotovo ne bode mirno gledal, če se Avstrija začne z orožjem vtikati v vshodnje vprašanje in Rusija tudi ne more ohraniti mirne krvi. Zveza treh cesarjev bo trajala le toliko časa, dokler bode vsem trem koristna, prvi vetrček pa jo lahko in gotovo raztrga

Pogovor na magistratovi kolibi.

Mihec. Jakec, vidiš, koliko okoličanov naji gleda s trga? Daj, govoriva jim tisti govor, ki ga je sloveči naš kmet, Juri Gerdol, v svoji pisarni pod murvo zložil in že večkrat v čitalnicah govoril!

Jakec. Slišal sem, da za to veliko zaslugu mu je podaril najin gospodar, slavni magistrat, zlato svetinjo reda sv. Grméta v Trstu, ker Juri Gerdol zua tako grmeti, vse drugače, nego sam Hermet. Prav lep govor je to, nekaj v prozi in nekaj v versih; nu, začni ti prvi!

Mihec. Okoličani, z visocega stolpa Vas pozdravljam. Serce mi od veselja poka, ker vidim, da se je tudi našim okoličanom vnela ljubezen do naroda in da se zato trdno drže „Edinosti.“

Jakec. Dragi moji bratje, tržaški okoličani in vsi tukaj bivajoči Slovenci, priporočam Vam, da morate biti zedinjeni, ako hočete dobiti svoje pravice, ker v edinosti je moč. Ako ne boste zedinjeni, zadene vas osoda, katero vam zdaj zapojeva. Začni Ti, Mihec, nu, nu, potem spijeva liter do dna.

Mihec. (Veselo).

Spet danes pozdravljam slovenske možake, Vse pridne rodoljube in zveste rojake, Kateri naš narod podpirali so; Pohvaljam vas vse prav lepo.

Jakec.

Okoličani naši ne bodite zaspani, Naj vas, če drugone, vsaj vboštvo pre drami, Če vi plačujete davke ko v mestu, Zakaj pa imate blato po cesti?

Mihec.

Res, da gospoda tud davke plačuje, Po mestu gre lahko, da se ne obuje, Ker tla so z gladkimi kamni vložene! Pri vas pa ceste ni skoraj nobene.

Jakec.

Davke velike plačevati nam velé,
Za nas okolicane pa slabo skrbé,
Za mestne potrate veliko izdajamo;
Tako, da zanje celo njive prodajamo;
Meščani imajo kar si želé,
Mi pa še najpotrebnejšega ne.

Mihec.

Ne bi laški meščani sami ukazovali,
Ko bi se okoličani več truda dajali,
Ko bili bi zložni, veselje bi bilo,
Vse kar bi hoteli, bi se dobilo.

Jakec.

Da, bratje slovenski, edina je sloga,
Katera nareja z berača gospoda,
Ko bomo vsi popolnoma zložni,
Takrat ne bomo njim več podložni.

Mihec.

Bratje slovenski, le zložni bodimo,
V britkostih drug drugega ne zapustimo,
Podajmo si roke po bratovsko vsi,
Saj smo vsi naše slovenske krvi.

Mihec in Jakec skupno „duet“:

Zdaj vse to, okoličani, si k serci vzemite,
In iz ljubezni vsi skupaj zaupite:
Bog živi pravično slovensko serce,
Za narod vneto, naj slava mu gre!

~~~~~

Domače stvari.

O glasoviti junakinji Holandkinji gč. Markusovi, katera se bojuje mej ustaši v Hrcegovini, piše ustaš M. O. v „Narodnem listu“: „Kakor hitro je stopila ta Amazonka“) v Dalmacijo, pokazala je na mah svojo željo, naučiti se srbsko-hrvaškega jezika, katerega izključljivo ogromna večina naroda govori. Na Zubcem zvečer pri ognju v taboru ima vedno gramatiko v rokah in se pridno uči. Ona se je vže toliko naučila, da čita tako dobro cirilico in latinico, da je veselje. Holandkinja je rekla Ljubibratiču, da če v enem letu dobro pisati v bogatem južnem slovanskem jeziku. Okoličanke in Slovenke, potujčene z talijansčino in nemščino, oglejte se na junaške Holandkinji.

.*

Italijanski razred v rojanski šoli.

Učenec: Gosp. učitelj, prosim, kaj pomenja beseda koliba?

Učitelj: Koliba je čisto slovenska beseda, v našem italijanskem jeziku se pravi baraka, pa tudi karobera, nekteri še celo pravijo cheba.

Učenec: Veliko ste mi razložili, pa malo ali nič nisem razumel.

Učitelj: Da boš umel dam ti to priliko: magistratova hiša (palač) je zló slabo zidana, zato jej pravijo baraka ali karobera, nekteri še celó palazzo cheba!

Učenec: Zdaj umejem, kaj je to; moj oče je čital v „Edinosti“ od magistratove kolibe, pa te besede ni umel, mene je vpra-

šal, pa nisem vedel, kaj bi mu odgovoril, če tudi več let v vašo šolo hodim. Zaradi tega se je tako razkačil, da je poslal k vragu italijansko šolo, in njene osnivalce, ter meni v tko šolo prepovedal hoditi; za naprej me bode rajši pošiljal v slovensko šolo, Vaša italijanska (šola) pa ostane samo za Boninove Jurčike!

.*

Vesela novica. Za gotovo se pripoveduje, da urednik „Edinosti“ dobi red magistratovega nereda devetindevedesete vrste; oče župan mu ga prikujejo na podplate pri prvem glavnem zboru društva Edinosti.

.*

Dijak-Dejak in-Kosovel. Z naslovom: Valentin Kosovel dijak: 7. realke v Trstu, došlo je vabilo iz črniške čitalnice, pa poštni uradnik je vabilo naravnost h Dejaku, založniku pive v Trstu poslal, nebriga se za ime, samo da je videl „dijak“ zapisano. Le naš naročnik, ki je v tej hiši uradnik, umel je razložiti pomen dijak in je vabilo našemu uredništvu prinesel, naj pojasnimo modrost poštnega uradnika. Tu se vidi, kako je potreba uradnikov slovenščine zmožnih. Pa je uže tako, da se raji jemlje Nemci, ki našega jezika nič ne znajo. Tako imamo dvojno škodo.

.*

Mihec in Jakec. Da bodo naši čestiti bralci znali odkod in zakaj dva možaka, ki ure bijeta na magistratovej višavi, nosita imeni Mihec in Jakec, s kterima ju ljudstvo sploh zaznamuje, naj jim povemo nekaj iz tržaške zgodovine prejšnjega stoletja. Zraven bivše velike gostilnice (Locanda Grande) je stal stolp, na katerem je bila mestna ura, pa tudi zvon, ki je četrt ure prej naznanjal trgovcem začetek in konec na borsih.

Pred uro ste stali dve podobi, ki ste tolkli ure; imenovali ste se Mihec in Jakec. Leta 1747 so stolp popravljali in takrat sta Mihec in Jakec prisla ob službo; stolp pa so podrli leta 1838. Od onih dveh sta toraj sedanja Mihec in Jakec podedovala slovenski imeni, ki ste po tem takem prav zgodovinski imeni in nam pričate, da slovenščina je bila v preteklem stoletju v Trstu še bolje znana in spoštovana, nego dandanes, ali da govorimo z Vodnikom, Mihec in Jakec nam pričata, da

„Od nekdanj stanuje tukaj naš rod,
Če vé kdo za družega, naj reče: odkod?“

.*

Prebrisan kmet. Zdravnik pride h kmetu, ki je imel dva majhna sina. Oče, pravi dohtar, zdaj mora vsak oče svojim otrokom dati koze staviti. — E, kaj pa to pomaga, pravi kmet in si popravi tobak v pipi, sosedov Janezek si je tudi lani dal koze staviti; a ko je zadnjč z drevesa padel, pri vsem tem si je nogo zlomil.

.*

Slaba znamenja. Dva zidarja se pogovarjata tako le: Janez: Ti, Jože, veš kaj, pa je? Janez: Bruscev Peter je včeraj se

strehe padel. Jože: Kaj praviš? Ali se je morebiti ubil? Janez: Kaj pak da se je. Jože: E, saj sem vedel, da se mu nič do-brega ne pripeti, štirinajst dnij je bil uže tako blede kakor zid.

.*

Najnovejše. — Predvčeranju so se prijeli zedinjeni turški vojaki, zapustivši Trebinje vstaši pri Vlasojevičih. Turška velika vojska je bila tako strahovita pobita, da doslej še nikoli takone. — Turški oficirji v Mostarju so se uprli razglašenim reformom, oni zahtevajo, naj se jim dá zastala plača in žugajo z vstajo. — V Dubrovniku je bil sinoč strahovit potres.

POSLANO.

Na Svečnice dan mi je bilo v ške-denjskem zboru naloženo, naj interpeliram v mestnem starešinstvu zastran odprave okrajnih glavarjev. Da tudi nijsem imel te naloge, vse enako bi bil interpeliral, kakor je moja dolžnost. Žal mi je, da časnik št. 3 nej omenil besede o tem obziru. Jaz sem prošnjo „Edinosti“ precej podpiral takole: Jaz podpiram prošnjo političnega društva, ker je v vseh obzirih pravična, ter spominjam slavnemu svetovalstvu nekoliko vzrokov, zakaj jo podpiram. Mnogokrat se je pretresovalo v zboru zaradi odpravljenja načelnikov, pa nikoli se nij uslišalo zahtevanje okolice. Danes obravnavamo vnovič to reč in jaz upam, da jo zdaj slavno starešinstvo ugodno reši po splošni želji okolice. Sedanje uradovanje načelnikov v okolici je veliko slabše od uradovanja prejšnjih zaupnih mož, tedaj je treba da se to prenaredi. Jaz stavim predlog: naj se voli odsek peterih mož v komisijo, da bodo oni natanjčno pretresli to reč i nasvetovali, kako se ima ta stvar prenarediti.

Dr. Gorakuki. Nij še dva meseca, ko se je pretresovalo zaradi okrajnih glavarjev v okolici, častiti Burgstaller je nasvetoval, naj se okrajni glavarji, če ne vsi, vsaj po večem odpravijo. Ker pa se ne sme ena in ista prošnja dvakrat pretresovati, dokler ne mine šest mesecev, zatoraj nasvetujem, naj se z to prošnjo preide na dnevni red.

Nadlišek. Zdi se mi, da se častiti gospod Gorakuki moti, takrat je šlo samo za vaške načelnike (capi rurali) ali ne za okrajne glavarje (capi distrettuali).

Dr. Gorakuki. Na vsak način svetujem, naj se preide na dnevni red. — Nasvet je obveljal.

Nadlišek. Prosim besede: Meni se zdi, da nij prav vse prošnje iz okolice zavračati, in prehajati ž njimi na dnevni red.

Nadlišek Stefan.

Naznanilo.

Politično in bralno društvo „Edinost“ bode imelo prihodnji občni zbor v Barkoli 26. marca dnevni red prihodnjč.

ODBOR.

*) Starogrška pravljica veliko pripoveduje o Amakonkah, ženah, ki so bile glasovite junakinje, moške otroke so morale pri porodu i samo deklice odgojevale.